

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2005-3-23 (Muafiyet)
Karar Sayısı : 05-28/319-81
Karar Tarihi : 25.4.2005

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

10

Başkan : Mustafa PARLAK
Üyeler : Tuncay SONGÖR, A. Ersan GÖKMEN, Prof. Dr. Zühtü
AYTAÇ, Rıfki ÜNAL, Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI,
M. Sıraç ASLAN, Süreyya ÇAKIN

B. RAPORTÖRLER: Aydın ÇELEN, Pelin ERDOĞAN, Derya ASLAN

C. BİLDİRİMDE

20

BULUNAN : - Türk Tuborg Bira ve Malt Sanayi A.Ş.
Temsilcisi: Av. Mehmet ÖZTUNA
Kemalpaşa Cad. No: 52
Işıkkent İzmir

D. TARAFLAR : - Türk Tuborg Bira ve Malt Sanayi A.Ş.
Kemalpaşa Cad. No: 52
Işıkkent İzmir

- Yaşar Dış Ticaret A.Ş.
Gaziosmanpaşa Bulv. No: 10/1 İzmir

30

E. DOSYA KONUSU: Türk Tuborg Bira ve Malt A.Ş. ile Yaşar Dış Ticaret A.Ş. arasında akdedilen "inhisari lisans sözleşmesi"ne menfi tespit belgesi verilmesi veya muafiyet tanınması talebi.

40

F. DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 24.2.2005 tarih ve 1238 sayılı ile giren başvuru üzerine 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4., 5. ve 8. maddeleri ile 1997/2 sayılı Anlaşmaların, Uyumlu Eylemler ve Teşebbüs Birliği Kararlarının Kanun'un 10. Maddesine Göre Bildiriminin Usul ve Esasları Hakkında Rekabet Kurulu Tebiği'nin ilgili hükümleri uyarınca yapılan inceleme sonucu düzenlenen 22.4.2005 tarih ve 2005-3-23/MM-05-AÇ sayılı Muafiyet Ön İnceleme Raporu, 22.4.2005 tarih ve REK.0.07.00.00/63 sayılı Başkanlık Önergesi ile 05-28 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

G. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili raporda;

1) Türk Tuborg Bira ve Malt Sanayii A.Ş.'ye verilen lisans hakkının inhisari olması nedeniyle bildirimde bulunan lisans sözleşmesine menfi tespit verilemeyeceği,

- 50 2) Anlaşmanın 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinde bireysel muafiyet için aranan koşulları sağladığı, dolayısıyla anlaşmaya yürürlük tarihi olan 7.1.2005'den itibaren beş yıl süre ile bireysel muafiyet verilebileceği

ifade edilmektedir.

H. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

H.1. İlgili Pazar

H.1.1. İlgili Ürün Pazarı

- 60 Marka kullanım haklarının devrine ilişkin olarak imzalanmış inhisari lisans sözleşmesini, menfi tespit verilmesi veya muafiyet tanınması talebiyle Kurumumuza bildiren Türk Tuborg Bira ve Malt Sanayi A.Ş. esas itibarıyla bira ve malt üretimi ile iştigal etmektedir. Genel olarak bir pazar tanımı yapmak gerekirse, Türk Tuborg Bira ve Malt Sanayii A.Ş.'nin faaliyet gösterdiği sektör, Türkiye içecek sektörü olarak tanımlanabilir. Ancak, Türkiye içecek sektörü, bira ile birlikte diğer alkollü içecekler, gazlı meşrubatlar, meyve suları, su, soda, sıcak içecekler, süt ve sütlü içecekler olmak üzere birbirinden oldukça farklı özelliklere sahip içecek ürünlerinin tamamını
- 70 kapsamaktadır.

Süt ve sütlü ürünler hariç olmak üzere, içecek sektöründe yer alan ürünlerin genel olarak susama hissinin giderilmesi ve serinleme amacıyla tüketildiğini belirtmek mümkündür. Ancak, bu ürünlerin içerisinde bira, değişik oranlarda alkol içerebilmesi, tüketici kitlesinin diğer içecek türlerini tüketen kitlelerden farklı olması ve diğer alkollü içeceklerle karşılaştırıldığında yaygın olarak tüketiliyor olması nedeniyle diğer içeceklerden önemli ölçüde farklılaşmaktadır. Bu nedenle, yapılacak değerlendirmelerde ilgili ürün pazarı "*bira pazarı*" olarak belirlenmiştir.

80

H.2.2. İlgili Coğrafi Pazar

Lisansa konu ürünlerin, Türkiye'nin her bölgesine ulaştırıldığı dikkate alınarak ilgili coğrafi pazar, "*Türkiye Cumhuriyeti sınırları dahil*" olarak tespit edilmiştir.

H.3. Taraflar

H.3.1. Türk Tuborg Bira ve Malt Sanayi A.Ş. (Türk Tuborg A.Ş.)

- 90 Lisans alan Türk Tuborg A.Ş., esas itibarıyla bira ve malt imal etmek, her türlü meşrubat çeşitlerinin imali ve satışını yapmakla iştigal etmektedir. Teşebbüsün ürünlerini Türkiye coğrafi piyasasında pazarlayan şirket Bimpaş Bira ve Meşrubat Pazarlama A.Ş. (Bimpaş A.Ş.)'dir. Teşebbüsün pazar payı son üç yıl içerisinde %20 ile %22 arasında değişmektedir.

Şirketin 2003 yılı cirosu 88.769.477.032.000 TL olarak gerçekleşmiş olup, ortaklık yapısı Tablo 1'de yer almaktadır.

Tablo 1- Türk Tuborg A.Ş. Ortaklık Yapısı

Unvanı	Pay Oranı (%)
Carlsberg Breweries A/S	95,65
Halka Arz Edilen	4,35
Toplam	100,00

100

Türk Tuborg A.Ş.'nin Yönetim Kurulu üyeleri; Nils S. Andersen (Başkan), Paul Assar Bergkvist (Bşk. Yrd.), Geir H. Nesheim ve Barry Connock Marshall'dan oluşmaktadır.

Bimpaş A.Ş.'nin ortaklık yapısına Tablo 2'de yer verilmiştir.

Tablo 2- Bimpaş A.Ş. Ortaklık Yapısı

Unvanı	Pay Oranı (%)
Türk Tuborg Bira ve Malt Sanayi A.Ş.	0,998
Carlsberg Breweries A/S	0,001
Diğer	0,001
Toplam	100,00

110

Bimpaş A.Ş.'nin Yönetim Kurulu üyeleri; Nils S. Andersen (Başkan), Paul Assar Bergkvist (Bşk. Yrd.), Geir H. Nesheim ve Barry Connock Marshall'dan oluşmaktadır.

H.3.2. Yaşar Dış Ticaret A.Ş. (Yaşar A.Ş.)

Lisans veren Yaşar A.Ş., ithalat, ihracat ve mal alım satımı ile iştirak etmektedir. Lisans sözleşmesine konu teşkil eden markaların mülkiyetini elinde bulunduran teşebbüs, bira pazarında herhangi bir ürün üretmemekte ve pazarlamasını yapmamaktadır.

120

Şirketin 2003 yılı cirosu 364.994.174.000.000 TL olarak gerçekleşmiş olup, ortaklık yapısı Tablo 3'te yer almaktadır.

Tablo 3- Yaşar A.Ş. Ortaklık Yapısı

Unvanı	Pay Oranı (%)
Yapaş Tüketim Malları Paz. A.Ş.	43,85
Yaşar Holding A.Ş.	27,31
Yaşar Birleşik Paz., Dağ., Tur.ve Tic. A.Ş.	16,76
Diğer	12,08
Toplam	100,00

Yaşar A.Ş.'nin Yönetim Kurulu üyeleri; Uray Ergun (Başkan), Yılmaz Gökoğlu (Bşk. Yrd.), Mehmet Aktaş, Yıldırım Çullu ve Ali Cingöz'den oluşmaktadır.

H.4. Yapılan Tespitler ve Hukuki Değerlendirme

130

H.4.1. Sözleşmenin Niteliği ve Süresi İçinde Bildirilmesi

Türk Tuborg A.Ş. ile Yaşar A.Ş. arasında 28.1.2005 tarihinde imzalanan anlaşmanın konusu; Yaşar A.Ş.'nin maliki olduğu iki grup altında belirtilen

Troy ve Venüs menşeli markalara ilişkin kullanım haklarının inhisari lisans hakkı biçiminde 5 yıl süreyle Türk Tuborg A.Ş.'ye verilmesidir. Sözleşme Kurum'a 24.2.2005 tarih ve 1238 sayı ile bildirildiğinden, süresi içinde yapılmış bir bildirimdir.

140 Sözleşme'nin 4.1. maddesi uyarınca; Troy ve Venüs markaları ile ilgili olarak Lisans Veren, Lisans Alan dışında herhangi bir üçüncü kişiye lisans veremeyecek, Lisans konusu markaları sözleşme süresi boyunca bir üçüncü kişiye devredemeyecektir. Dolayısıyla Sözleşme'de verilen marka lisansının inhisari olduğu, herhangi bir know-how lisansının söz konusu olmadığı anlaşılmıştır. İnhisari lisans hakkı, 556 sayılı Markaların Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin (556 sayılı KHK) 21. maddesinde düzenlenmiştir.

150 Dosya mevcudu bilgi ve belgeden Sözleşme'nin süresinin 7.1.2005 tarihinden itibaren 5 yıl olduğu, 5. yılın sona ermesinden en az iki ay önce, tarafların biraraya gelerek yeni bir 5 yıllık sözleşmeyi iyiniyet esasları çerçevesinde görüşecekleri anlaşılmaktadır.

H.4.2. Menfi Tespit Değerlendirmesi

4054 sayılı Kanun'un 8. maddesine göre menfi tespit belgesi verilebilmesi için bildirilen anlaşmanın Kanun'un 4, 6 ve 7. maddelerine aykırı hükümler taşımaması gerekmektedir.

160 Sözleşmenin Lisans Veren'in Hak ve Borçları başlığı altında münhasırlığa ilişkin 4.1. maddesi şu şekilde düzenlenmiştir:

"4.1. Lisans Veren işbu Markalar [Troy ve Venüs] ile ilgili olarak Lisans Alan dışında her hangi bir üçüncü kişiye lisans veremez. Lisans konusu Markaları sözleşme süresi boyunca bir üçüncü kişiye devredemez. İşbu sözleşmede verilen lisans inhisari lisanstır."

170 Daha önce de belirtildiği üzere, 556 sayılı KHK'nin 21. maddesinde, marka sahibine inhisari lisans verme hakkı tanınmış ve bu durumda lisans verenin başkasına lisans veremeyeceği ve hakkını açıkça saklı tutmadıkça kendisinin de markayı kullanamayacağı düzenlenmiştir. Diğer yandan, 556 sayılı KHK'nin 21.11. maddesinde, marka lisans sözleşmelerinde *"... diğer kanun, tüzük, yönetmelik ve tebliğlere aykırı hükümler bulunamaz. Bu tür düzenlemeler lisans tarihinden sonra yapılırsa dahi, lisans sözleşmelerindeki aykırı hükümler geçersiz sayılır."* hükmü yer almaktadır. Dolayısıyla, Yaşar A.Ş.'nin Türk Tuborg A.Ş.'ye inhisari lisans vereceği yönündeki düzenleme 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında ihlal niteliğindedir.

180 İnhisari lisans hakkı devrine ilişkin Sözleşme'nin 4.1. maddesinin 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesine aykırılık oluşturduğu göz önünde bulundurulduğunda, Sözleşme'ye menfi tespit belgesi verilmesi mümkün değildir. Bu durumda Bildirim Formu'nda talep edildiği üzere bireysel muafiyet değerlendirilmesi yapılacaktır.

H.4.3. Bireysel Muafiyet Değerlendirmesi

190 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinde belirtilen iki olumlu, iki olumsuz koşulun birlikte karşılanması halinde Kurul'un teşebbüsler arası anlaşma, uyumlu eylem ve teşebbüs birlikleri kararlarının 4. madde hükümlerinin uygulanmasından muaf tutulmasına karar verebileceği düzenlenmiştir. İlgili başvurunun bireysel muafiyet talebi doğrultusunda anılan koşullar açısından incelenmesi gerekmektedir.

200 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinin (a) bendi uyarınca, anlaşma ile malların üretimi veya dağıtımı ile hizmetlerin sunulmasında yeni gelişme ve iyileştirmelerin ya da ekonomik veya teknik gelişmenin sağlanması ilk koşuldur. Yaşar A.Ş.'nin lisansı yenilememesi halinde teşebbüsün üretim tesisinin olmaması nedeniyle, Venüs ve Troy markaları atıl duruma gelecektir. Oysa lisans kullanım hakkının Türk Tuborg A.Ş.'ye devredilmesi durumunda markalar piyasada yer almaya devam edecek, markalar atıl olmayacağı için ekonomik gelişme sağlanacaktır. Bu nedenle ilk koşul sağlanmaktadır.

210 Sözleşme, lisans yoluyla pazara iki farklı marka altında ürün sunulmasına olanak tanımakta, tüketiciye daha fazla tercih imkanı sunmaktadır. Halen ekonomik segmentte satışa sunulan Venüs ve popüler segmentte yer alan Troy marka ürünlerin pazarda kalmaya devam etmesi ürün çeşitliliği açısından önem taşımaktadır. Bu nedenle, Kanun'un 5. maddesinin (b) bendinde belirtilen tüketicinin anlaşmadan yarar sağlaması koşulu yerine getirilmektedir.

220 Kanun'un 5. maddesindeki ilk olumsuz koşul, (c) bendindeki ilgili piyasanın önemli bir bölümünde rekabetin ortadan kalkmamasıdır. Anadolu Efes Biracılık ve Malt Sanayi A.Ş.'nin %77,2 pazar payına sahip olduğu bira pazarında yabancı firmalardan aldığı lisans haklarıyla hakim durumunu güçlendirmesi olasılığı dikkate alındığında, Türk Tuborg A.Ş.'nin pazarda rekabet edebilmesi için lisans anlaşmaları yapması yararlı olacaktır. Kaldı ki, Türk Tuborg A.Ş.'nin halen Troy ve Venüs markalı biraları üretmesi nedeniyle, başvuruya konu inhisari lisans sözleşmesi mevcut rekabeti ortadan kaldırmamaktadır. Ayrıca Türk Tuborg A.Ş. veya Bimpaş A.Ş.'nin sözleşme konusu ürünlerin satış fiyatını belirlemede serbest oldukları dikkate alınmıştır. Sözleşme'nin 2.3. maddesinde Yaşar A.Ş.'nin, Türk Tuborg A.Ş. veya Bimpaş A.Ş.'den Troy ve Venüs markaları ile üretilen ürünlerin satış fiyatını belirleme konusunda hiçbir talepte bulunmayacağı düzenlenmiştir. Öte yandan, Sözleşme'de know-how lisansı söz konusu olmadığı için buna yönelik anlaşmalarda sıklıkla yer alan kısıtlamalar da bulunmamaktadır. Bu itibarla 5. maddenin (c) bendindeki ilgili pazarın önemli bölümünde rekabetin ortadan kalkmaması şartı sağlanmaktadır.

230 Kanun'un 5. maddesinin (d) bendindeki son şart, (a) ve (b) bendlerindeki amaçların elde edilmesi için, yani üretimin, dağıtımın gelişmesi ya da

240 ekonomik veya teknik gelişmenin sağlanması ve bu iyileşmeden tüketicilerin yararlanabilmeleri için zorunlu olandan fazla oranda rekabetin sınırlanmamasıdır. Sözleşme'de yer alan tek rekabet sınırlaması, inhisari lisans hakkıdır. Lisans hakkının inhisari olması doğası gereğidir ve lisans sözleşmesinden beklenen faydanın elde edilebilmesi için genellikle zorunludur. Ayrıca yukarıda da belirtildiği gibi, Türk Tuborg A.Ş. veya Bimpaş A.Ş. satış fiyatını belirleme konusunda serbest bırakılmıştır. Yukarıda yer verilen açıklamalar ışığında, lisans anlaşması vasıtasıyla 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinin (a) ve (b) bendlerindeki amaçların elde edilmesi için zorunlu olandan fazla oranda rekabet sınırlanmayacağı için Kanun'un 5. maddesinin (d) bendindeki şart da gerçekleşmektedir.

Sözleşme'ye, açıklanan nedenlerle menfi tespit verilemeyeceği, ancak yürürlüğe girdiği 7.1.2005 tarihinden itibaren 5 yıl süre ile bireysel muafiyet tanınabileceği sonuç ve kanaatine varılmıştır.

I. SONUÇ

250 Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre;

Türk Tuborg Bira ve Malt Sanayi A.Ş. ile Yaşar Dış Ticaret A.Ş. arasında akdedilen başvuru konusu sözleşmeye

1. Türk Tuborg Bira ve Malt A.Ş.'ye verilen lisans hakkının inhisari olması nedeniyle menfi tespit verilemeyeceğine,
2. Bununla birlikte 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinde belirtilen koşulları sağlaması nedeniyle yürürlük tarihi olan 7.1.2005 tarihinden itibaren 5 yıl süreyle bireysel muafiyet tanınmasına

OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.